

Verslag van de bacterievuurbestrijding in de Maasheggen juni – oktober 2025.

Namens Stichting Landschapsbeheer Boxmeer
Marius Grutters en
Theo van Lankveld (secretaris)

INHOUD:	
1. Inleiding	Bladzijde 3
2. Werkwijze van SlaBox in 2025	Bladzijde 4
3. Uitgevoerde werkzaamheden	Bladzijde 6
4. Conclusies	Bladzijde 7
Bijlage 1 Brief van gemeente Land van Cuijk	Bladzijde 8
Bijlage 2 Wat is bacterievuur	Bladzijde 9
Bijlage 3 Overzicht op verzoek bezochte percelen	Bladzijde 10
Bijlage 4 Kaartjes met besmette locaties	Bladzijde 11

1. Inleiding

Sinds 2018 maakt het Maasheggengebied geen deel van de bufferzone bacterievuur. In de jaren daarvoor werden de controles uitgevoerd door medewerkers NAK-Tuinbouw. Vanaf 2018 voert de vrijwilligersgroep van Stichting Landschapsbeheer Boxmeer de controles uit in het gebied. Na een voorzichtige start in 2018 hebben de vrijwilligers van SlaBox in de loop der jaren veel ervaring opgedaan met het opsporen van bacterievuur.

Eigenaren van heggen in het Maasheggengebied zijn verantwoordelijk voor het onderhouden van hun heggen, dus ook voor het eventueel opsporen en verwijderen van bacterievuur. Het is geen verplichting, maar gezien het besmettingsgevaar is het raadzaam om in het gebied alert te blijven. Echter is het opsporen van bacterievuur geen gemakkelijk karwei. Er is enige ervaring nodig om de besmetting goed te kunnen herkennen. Maar de eigenaren van de heggen kunnen altijd een beroep doen op de kennis en vaardigheden van de vrijwilligers van Slabox. Sinds 2023 ontvangen de eigenaren van heggen een schrijven van de gemeente Land van Cuijk in samenspraak met Staatsbosbeheer waarin de controle op bacterievuur kosteloos wordt aangeboden. De vrijwilligers kunnen/mogen zonder toestemming van de eigenaren de percelen niet betreden. Het aantal aanvragen naar aanleiding van de brief was in 2025 (helaas) aanmerkelijk minder dan in 2024.

	Bezochte percelen op aanvraag van de eigenaar n.a.v. de brief van de gemeente LvC
2023	13 percelen
2024	35 percelen
2025	12 percelen – 8 eigenaren

Het doel van de controle op bacterievuur is om meteen in te kunnen grijpen bij een besmetting. De vrijwilligers proberen in een zo vroeg mogelijk stadium in te grijpen zodat de heggen zoveel mogelijk in takt blijven. Grootschalig rooien van heggen is een aanslag op het Maasheggenlandschap en dient ook zoveel mogelijk voorkomen te worden.

Het jaar 2025 is (opnieuw) niet bacterievuur vrij gebleven. Bacterievuur (perenvuur) komt ondanks de jaarlijkse controles en ruiming nog steeds voor in het Maasheggen Unesco gebied. Door het blijvende risico van terugkeer van bacterievuur is het van belang dat er periodiek controles blijven plaatsvinden. Een explosie van het bacterievuur kan betekenen dat grootschalig meidoornstruiken verwijderd moeten worden. Dit zou een behoorlijke aanslag zijn op het unieke Maasheggenlandschap.

2. Werkwijze opsporen bacterievuur, de SlaBox aanpak.

Uitgangspunt van de werkwijze is het protocol bestrijding bacterievuur van de provincie Noord-Brabant.

- De vrijwilligers verkennen de heggen met een groep van minimaal twee personen.
- Heggen die in de voorgaande jaren besmet zijn geweest, worden als eerste door de controle teams bezocht. Daarna volgen andere heggen en struwelen.
- Iedere groep staat onder leiding van minimaal één van vrijwilliger die de cursus "herkenning bacterievuur" heeft gevolgd. Deze cursus voor belanghebbende organisaties en particulieren werd in juli 2019 te Beugen gegeven door Rinie van Wanroij van NAK Tuinbouw.
- Verder hebben deze vrijwilligers vanaf 2018 workshops bacterievuur in het veld gevolgd. Deze workshops worden ook gegeven door Rinie van Wanroij.
- In 2023 heeft Rini van Wanroij een aantal controles uitgevoerd op verzoek en in aanwezigheid van Theo van Lankveld (SlaBox). Er deed zich een specifieke situatie voor (besmetting bij lijsterbes ja/nee?).
- Door in groepjes de controles uit te voeren, wordt kennis en vaardigheid al controlerend doorgegeven. Meerdere vrijwilligers raken bedreven in het opsporen van bacterievuur.
- Door met minimaal twee vrijwilligers te werken, kan beiden zijden van de heg bekeken worden.
- De vrijwilligers controleren in de periode juni t/m september de heggen op aanwezigheid van bacterievuur. Ze maken in deze periode in hun aandachtsgebied een aantal keren een ronde (wandellend of fietsend) langs de heggen.
- De controlegroepen hanteren de vijf indicatoren van bacterievuur: dode/dorren toppen in de struiken, verkleuring van het hout bij insnijden, het vaantje, niet verkrummelende dorre blaadjes in de top van het vaantje en het kleverige slijm. Bij constatering van minimaal drie van de vijf indicatoren kan er sprake zijn van bacterievuur.
- Bij het aantreffen van bacterievuur wordt dit op de plattegrond van het gebied aangetekend. Daarnaast krijgt de struik een markeerlint (rood/wit), zodat de besmette plek later gemakkelijker terug te vinden is.
- Er wordt extra aandacht geschonken aan de plekken/heggen waar voorgaande jaren besmettingen gevonden zijn.
- Bij kleine besmettingen wordt de aantasting direct door de vrijwilligers ruim (ca. 50 cm) onder het aangetaste deel met handgereedschap verwijderd. De aangetaste delen laat men enkele dagen indrogen en worden daarna door de vrijwilligers opgehaald en vernietigd.
- Het gebruikte gereedschap wordt na ieder gebruik en bij iedere besmetting met alcohol gereinigd.
- Bij omvangrijke besmettingen, waar niet meer met handgereedschap ingegrepen kan worden, wordt in overleg met de coördinator bacterievuur (medewerker Staatsbosbeheer en/of vrijwilliger van SlaBox) en de eigenaar van de besmette heg een loonwerker of de zaagploeg van SlaBox ingeschakeld. De kosten van het zagen en opruimen komen voor rekening van de perceelhouder. De perceelhouder kan dit werk ook zelf uitvoeren.
- Infecties worden een maand na de verwijdering nogmaals bezocht om eventueel aangetaste hergroei te verwijderen.
- De infectiehaarden worden direct of aan het einde van het seizoen gemeld aan de perceelhouders.
- Gereedschap, handschoenen en handen worden voor en na het verwijderen van besmettingen gedesinfecteerd met alcohol.

- In oktober/november worden resterende (grotere) besmettingshaarden verwijderd en afgevoerd door de werkploeg van SlaBox, medewerkers van VNC of door een door de eigenaar gevraagde loonwerker. Afhankelijk van de hoeveelheid zal de keuze gemaakt worden voor verbranden of afvoeren naar de milieustraat.
- Uiteindelijk worden de plattegronden bijgewerkt en het verslag opgemaakt.
- Bij een aanvraag/melding van een eigenaar van heggen gaat een tweetal vrijwilligers van Slabox naar de aangegeven locatie. Als er bacterievuur geconstateerd wordt, overlegt de coördinator met de eigenaar. De coördinator geeft advies en de eigenaar beslist wat en hoe het een en ander uitgevoerd gaat worden. Slabox neemt de eventuele besmettingen op in hun verslaglegging. Kleine besmettingen worden meteen door de vrijwilligers verwijderd. Als de eigenaar dit wenst, verzorgt Slabox ook het verwijderen van grotere besmettingen.

Ook in mei 2025 heeft de gemeente Land van Cuijk alle eigenaren van percelen in het Maasheggengebied een brief (zie bijlage 1) gestuurd, waarin aandacht gevraagd werd voor eventueel bacterievuur in de heggen.

Eigenaren werden middels de brief geattendeerd op de besmetting en eventuele hulp die aangevraagd kon worden bij vrijwilligers van Stichting Landschapsbeheer Boxmeer. Bij deze brief was een bijlage toegevoegd met kenmerken van bacterievuur (zie bijlage 2).

Op deze oproep hebben 8 eigenaren gereageerd (zie bijlage 3). De percelen met de heggen zijn gecontroleerd en de eigenaar zijn na de controle geïnformeerd via de mail over het resultaat. Er werden geen besmettingen aangetroffen.

3. Uitgevoerde werkzaamheden

Ten behoeve van de bestrijding van het bacterievuur in het Maasheggengebied hebben de vrijwilligers diverse werkzaamheden en activiteiten uitgevoerd.

- Gerichte controles op specifieke heggen.
De heggen waar in voorgaande jaren besmettingen gevonden zijn, worden in de eerste controleronde bezocht. Als er twee jaar lang geen besmettingen meer gevonden worden, worden deze heggen uit de controleronde gehaald.
- Fietstochten en wandelingen in het gebied.
Vrijwilligers van Slabox zijn het hele jaar door wekelijks actief in het gebied. Zij wandelen en fietsen door een groot deel van de Maasheggen. Tijdens de werkzaamheden, wandelingen en fietstochten scannen ze de heggen op bijzonderheden, o.a. ook op bacterievuur.
- Controles op verzoek van specifieke eigenaren (bijlage 3).
Via een oproep in de brief van de gemeente Land van Cuijk (bijlage 1) hebben eigenaren zich aangemeld voor controles. De controles zijn uitgevoerd en er is vooraf en achteraf contact (meestal via de mail) met de eigenaren geweest.
- Verwijderen van kleine besmettingen (zie bijlage 4).
Tijdens de controles rondes worden kleine besmettingen meteen verwijderd. De tak wordt zo'n 50 cm onder de besmetting afgeknipt. De geknipte takken worden apart gelegd en later opgeruimd.
- Verwijderen van grote besmettingen (zie bijlage 4).
In de heg langs het fietspad onder de A77 en nabij de jachthaven Boxmeer) is opnieuw een grote besmetting aan getroffen die in het najaar 2025 of voorjaar 2026 machinaal verwijderd gaat worden door VNC. In 2023 en 2024 is hier ook al een fikse besmetting aangetroffen. In 2023 heeft eigenaar geen maatregelen genomen. In 2024 is de heg goed onderhanden genomen. Maar in 2025 is er opnieuw besmetting aangetroffen.

Andere activiteiten en werkzaamheden in het kader van bacterievuur bestrijding:

- Contact met medewerkers van VNC.
Met een medewerker van VNC de locatie bezocht waar een fikse bacterievuur besmetting te zien was. Uitleg gegeven over de kenmerken en de wijze van opruimen. Met klem aangegeven niet met een machine te werken in een besmette heg.
- Contact met NAK Tuinbouw
Contact opgenomen met Rini van Wanroij van NAK Tuinbouw voor een update van de kennis m.b.t. bacterievuur besmettingen. Nogmaals goed gekeken naar de lijsterbes of er sprake is/was van bacterievuur en naar mogelijke besmetting gekeken in appelboompjes in een siertuin in Cuijk.

4. Conclusies:

- De bacterievuurhaard in de haag die in het voorjaar 2020 gevlochten is door het gilde van heggenvlechters achter Sint Anna Boxmeer is nagenoeg verdwenen. Veel takken zijn ruim onder de besmettingen weggeknipt apart gelegd en later opgeruimd. In 2021, 2022, 2023 en 2024 is hier ook al gesnoeid en opgeruimd. De meidoornstruiken hebben zich afgelopen jaren goed hersteld. Na 2026 zullen wij, als er geen besmetting meer wordt waargenomen, deze heggen niet meer bezoeken.
- In 2023 en in 2024 is in de heg vanaf de brug A77 over de Maas richting jachthaven Boxmeer bacterievuur aangetroffen. De gehele heg is in 2023 machinaal gesnoeid door een aannemer, zonder dat er rekening is gehouden met de besmetting. Wellicht heeft de machine de besmetting verspreid over de gehele heg. Opvallend was hier dat de besmetting vooral in de takken/twijgen zat die in 2023 machinaal gesnoeid zijn. In 2024 was het bacterievuur niet verdwenen. Met de eigenaar een plan van aanpak besproken om verdere besmetting tegen te gaan. Delen van de heg zijn flink aangepakt en het snoeiafval afgevoerd. Bij de controle in 2025 bleek dat de besmetting niet weg was. Opnieuw met de eigenaar een plan van aanpak afgesproken dat eind 2025 of begon 2026 uitgevoerd gaat worden. Als er in 2026 bij controle opnieuw bacterievuur wordt aangetroffen de eigenaar een rigoureuze aanpak adviseren: delen van de heg rooien.
- Onze conclusie is dat onze aanpak (controleren – besmettingen wegknippen – opnieuw controleren) helpt bij het in toom houden van bacterievuur. De besmettingen van voorgaande jaren verdwijnen langzaam. De aanhouder wint. Toch blijven enkele heggen hardnekkige besmettingen houden.
- Het blijft een toer om het verschil te blijven zien tussen twijgen die bacterievuur hebben en twijgen die o.a. door het knippen/scheren goed geraakt zijn. Er is een geoefend oog nodig om dit te kunnen zien en te herkennen.
- Het weghalen van besmette takken tot 50 cm onder de besmetting laat positieve effecten zien. Een groot deel van de meidoorn blijft in takt en kan doorgroeien tot een volwaardige haag of struweel. Het compleet verwijderen van de struik lijkt niet meer nodig te zijn, maar het is niet uitgesloten dat rooien een oplossing wordt. Uiteraard is het zaak om tijdig in te grijpen bij besmette struiken, zodat infectie niet verder kan ontwikkelen.
- De voorzichtige conclusie blijft dat het machinaal knippen/kleppelen/scheren van de heggen mede de verspreider van het bacterievuur kan zijn. Dit is zeker het geval als de machine niet regelmatig schoongemaakt wordt met alcohol.
- Bacterievuur gedijt goed bij hogere temperaturen en vochtige omstandigheden. In 2025 was de zomer droog, maar de temperatuur was zeker niet (extreem) hoog te noemen. Wellicht dat daardoor de besmettingen beperkt zijn gebleven tot de reeds bestaande plekken. Er zijn ook in 2025 geen nieuwe locatiesesignaleerd.
- Alleen de aangetaste delen van de struik weg nemen en niet meters heg bij de grond af te zetten, is een werkmethode die dus werkt. Dat is de conclusie van de Slabox vrijwilligers.
- De komende jaren de vinger aan de pols blijven houden door ieder jaar controles te blijven uitvoeren.

Om de vaardigheden van de vrijwilligers op peil te houden is het zinvol om Rini van Wanroij nog eens in te zetten via een praktijk dagdeel in het veld. SlaBox vraagt of hier financiële middelen voor zijn .

Bijlage 1

Beste bewoner en/of grondbezitter in het UNESCO-gebied De Maasheggen,

Sinds zes jaar controleren Staatsbosbeheer en de stichting Landschapsbeheer Boxmeer (SlaBox) of er bacterievuur voorkomt in de heggen in De Maasheggen. Deze controle is belangrijk; een uitbraak van bacterievuur kan grote gevolgen hebben voor de meidoornstruiken in het gebied. Het kan zelfs zorgen voor een onherstelbare aantasting van ons unieke Maasheggen-landschap. *Lees meer over bacterievuur in de bijlage bij deze brief.*

Namens SlaBox en Staatsbosbeheer vragen wij nadrukkelijk uw aandacht voor het belang van het bestrijden van bacterievuur en de rol die u hierin kunt spelen. Willen we bacterievuur onder controle houden, is ook uw inzet gevraagd. *In principe is namelijk iedere eigenaar verantwoordelijk voor de heggen die op zijn percelen staan.* Wij kunnen ons echter voorstellen dat u onvoldoende kennis heeft van bacterievuur om het te kunnen herkennen én te bestrijden. Daarom staan de vrijwilligers van SlaBox klaar om te helpen bij de inventarisatie van bacterievuur in het Maasheggengebied. In de afgelopen jaren hebben zij veel ervaring opgedaan met het onderzoeken van de hagen en het verwijderen van het bacterievuur.

De SlaBox-vrijwilligers komen graag uw heggen controleren. Mocht er bacterievuur worden geconstateerd dan voeren zij, zonder kosten voor de perceeleigenaar, kleinschalig onderhoud uit. Mocht er sprake zijn van een grotere uitbraak, dan kunnen we in overleg samen op zoek gaan naar vervolgstappen.

Wij nodigen u van harte uit om gebruik te maken van deze dienst. Dit is op vrijwillige basis. SlaBox controleert niet uw heggen zonder toestemming. Vermoedt u dat er bacterievuur voorkomt in uw heggen? Neem dan contact op met Theo van Lankveld van SlaBox via van.lankveld@ziggo.nl.

Zo helpen we samen het mooie UNESCO-gebied De Maasheggen te behouden!

Waarnemend voorzitter Stichting Landschapsbeheer Boxmeer, Theo van Lankveld

Met vriendelijke groet,
namens burgemeester en wethouders van de gemeente Land van Cuijk,

Henri Elands
Teammanager Ruimtelijk beleid

Dit document is elektronisch verwerkt en daarom niet voorzien van een handtekening

Datum
3 juni 2025

Kenmerk
Z/24/184383
D/24/1985700

Behandeld door
Kathy van Driel-
Aben

Onderwerp
Informatiebrief
bacterievuur

Bijlage 2

Wat is bacterievuur? Bacterievuur is een algemeen in Nederland voorkomende plantenziekte die wordt veroorzaakt door de bacterie *Erwinia amylovora*. Bacterievuur wordt ook wel aangeduid als perenvuur. Deze uit de Verenigde Staten afkomstige bacterie (schimmel) is door menselijk toedoen per ongeluk in Nederland terecht gekomen. De infectie komt vooral voor bij verhoutende planten die tot de rozenfamilie (Rosaceae) behoren. Sommige zieke bomen en struiken lopen in korte tijd schade op en kunnen zelfs doodgaan. Het meest vatbaar zijn de bloemen en jonge scheuten van de struik of boom. De ziekte breidt zich snel uit en kan over gaan naar andere struiken of bomen.

Kenmerken van bacterievuur besmettingen.

- Dode toppen in de struiken of bomen
- De eindtwijgen krullen in de vorm van een (Sinterklaas) staf, ook wel vaantje genoemd.
- Slijm (kleverig) op de twijgen.
- Dorre bladeren van de vaantjes kruimelen niet als je ze tussen de handen wrijft.
- Bruine kleur net onder de bast van het twijgje.

Als er 3 van deze 5 kenmerken aanwezig zijn, kun je spreken van een bacterievuur besmetting.

Figuur 1 Dode toppen die krullen in een vaantje

Voorkomen van aantasting en verspreiding.

Omdat bacterievuur zich verspreidt door wind, regen, vogels en/of insecten kan een aantasting moeilijk voorkomen worden. Wel kan aantasting beperkt worden door een strikte hygiëne toe te passen bij het snoeien door het gereedschap voor en na gebruik te desinfecteren. Ontsmetten van het gereedschap kan met alcohol (70%), brandspiritus of chloor. Verder is het raadzaam om o.a. de meidoorn niet te snoeien bij een temperatuur boven ca. 15°C. De bacterie is dan minder actief en aantasting door binnendringen via snoeiwonden is dan ook beperkt.

Bomen en struiken die gevoelig zijn voor bacterievuur besmettingen:

- Appel en sierappel	- Dwergmispel
- Kweeper	- Lijsterbes
- Meelbes	- Meidoorn (eenstijlig en tweestijlig)
- Peer en sierpeer	- Glansmispel
- Vuurdoorn	- Krentenboom

Figuur 2 Slijm op de twijg

Figuur 3 Bruine kleur onder de bast

Bijlage 3

Op verzoek bezochte percelen n.a.v. de brief van de gemeente Land van Cuijk.

Perceelnummer	Eigenaar	Resultaat
CUI00 A 6577	Van der Meij Cuijk	Geen besmetting gevonden
BMR00 M 118	Stevens Sambeek	Geen besmetting gevonden
BMR00 M 119	Stevens Sambeek	Geen besmetting gevonden
BMR00 T 308	Versleijen Nijmegen	Geen besmetting gevonden
BMR00 Z 4947	Haerkens Oeffelt	Geen besmetting gevonden
BMR00 U 694	Janssen Hultenhoek Groeningen	Geen besmetting gevonden
BMR00 U 187	Janssen Hultenhoek Groeningen	Geen besmetting gevonden
BMR00 M 740	Janssen Hultenhoek Groeningen	Geen besmetting gevonden
BMR00 S 266	Verberkt Boxmeer	Geen besmetting gevonden
BMR00 E 822	Verberkt Boxmeer	Geen besmetting gevonden
BMR00 E 847	Rambach Boxmeer	Geen besmetting gevonden
CUI00 S 555	Van de Voort Oeffelt	Geen besmetting gevonden

Bijlage 4

	<u>Loerangelsestraat</u> Geen besmettingen meer gevonden in deze heggen. In 2026 worden deze heggen niet meer opgenomen in de eerste controle ronde.
	<u>Achter Sint Anna/Julie Postel</u> Geen besmettingen meer gevonden in deze heggen. In 2026 worden deze heggen niet meer opgenomen in de eerste controle ronde.

Fietspad ten noorden van A77 (richting jachthaven)

In 2022, 2023, 2024 en ook in 2025 zijn er flinke besmettingen aangetroffen. In 2024 heeft de eigenaar geprobeerd de besmettingen terug te dringen middels stevig onderhoud. In 2025 hebben we opnieuw een fikse besmetting aangetroffen. Opnieuw met de eigenaar een plan van aanpak afgesproken.

Hagelkruisstraat (Middelsteeg) Beugen

In 2021, 2022, 2023 en 2024 zijn hier besmettingen aangetroffen die door de aanpak steeds kleiner worden. Ook in 2025 zijn er opnieuw kleine besmettingen aangetroffen. Deze zijn handmatig weggeknipt. In 2026 komen we hier weer terug.

Hultenhoek

Groeningen

In de heg langs de percelen U187 en U 694 staan veel lijsterbesstruiken. Het vermoeden was dat hier bacterievuur in zou zitten.

Na raadplegen van NAK tuinbouw en nader onderzoek in 2023 bleek dit geen bacterievuur te zijn maar kanker.

De heg heeft zich in 2024 en 2025 goed hersteld. Ook in 2025 is er opnieuw geen bacterievuur aangetroffen.